

BİR WEB SİTESİNİN KULLANILABİLİRLİK ÇALIŞMASI-HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİ İŞLERİ DAİRE BAŞKANLIĞI WEB SİTESİ ÖRNEĞİ

Deniz ATAL*, deniz.atal@gmail.com
 Uğur ÖZHAN*, boteugur@gmail.com
 Ahmet AKINCI*, ahmetakinci@gmail.com
 Meltem KURTOĞLU*, meltemkurtoğlu@gmail.com
 Hakan TÜZÜN*, htuzun@hacettepe.edu.tr

*Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü

Özet

Gelişen bilişim teknolojilerinin en önemlilerinden olan internet teknolojilerinin hayatımızın her alanını etkilemesi ve hayatımızda hızla yer alması diğer pek çok kurum gibi üniversitelerinde çeşitli hizmetlerini internet üzerinden sunmasını zorunlu kılmıştır. İnternet üzerinden sunulan uygulamalarda karşılaşılan en büyük sorun ise web sitelerinin kullanılabilirliği olmuştur. Üniversitelerde en çok kullanılan web sitelerinden olan, web siteleri içinde öğrencilerin en çok kullandığı ve ihtiyaç duyduğu site olarak düşünülen öğrenci işleri daire başkanlığı sitesinin önemi oldukça fazladır.

Bu araştırmanın amacı Hacettepe Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı (HÜÖİDB) web sitesinin öğrencilerin kullanımı açısından kullanılabilirliği incelemektir. Bu amaçla, araştırmacılar tarafından öğrencilerin her zaman kullanma durumunda kalacakları otantik görevler belirlenmiştir. Veriler araştırmacılar tarafından hazırlanan veri toplama araçları yoluyla toplanmıştır. Otantik kullanıcılarla otantik ortamlarda gerçekleştiren uygulamalar sonucunda web sitesinin kullanılabilirlik problemleri ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kullanılabilirlik, kullanılabilirlik testi, web siteleri.

Abstract

Internet which is one of the most important information technologies, affects every side of our lives and take place rapidly in our lives. Like other institutions, universities are using internet technologies and every university has a website. By the help of their own web sites, universities inform their old and new students, staffs, academicians, alumni and the different parts of public in a short time.

The purpose of this study is to investigate, usability of HÜÖİDB web site according to students. For this aim, authentic tasks were determined by researchers. These tasks are usually used by students. Data collecting instruments were developed by the researcher. After the application with authentic users in authentic environment, potential problems about usability of the web site are revealed.

Keywords: Usability, usability test, web sites.

GİRİŞ

İnternetin yaygınlaşması ile birlikte kurumlar için web sitelerinin önemi her geçen gün artmaktadır. Web siteleri kurumların dünyaya açılan penceresini oluşturmakta ve bu sayede kurumlar bütün kullanıcılarına çok kısa sürede ulaşmayı ve kurum kimliğine uygun şekilde grafiksel ara yüz yardımı ile geniş kitlelere gerekli bilginin iletilmesini sağlayabilmektedirler (Ateş ve Karacan, 2009). Web teknolojilerini kullanarak yeniliklere ayak uyduran bir kurum da üniversitelerdir. Üniversiteler sahip oldukları internet siteleri sayesinde kısa sürede eski ve yeni öğrencilerine, çalışanlarına, akademisyenlerine, mezunlarına ve toplumun değişik kitlelerine yer ve zaman fark etmeksizin kolaylıkla ulaşabilmektedirler. Bu kullanıcılar içinde en kalabalık kitle şüphesiz ki o üniversitede eğitim hayatına devam etmekte olan ya da mezun olan öğrencilerdir. Kullandıkları web sitesi sayesinde öğrenciler ders programlarını öğrenebilmekte, kendileri ile ilgili duyuruları, etkinlikleri ve aktiviteleri takip edebilmekte, kütüphane ve benzeri çevrimiçi hizmetleri kullanabilmekte, ayrıca bölümler, verilen dersler ve öğretim elemanları hakkında bilgiye kolaylıkla ulaşabilmektedirler.

Bütün web sitesi içerisinde, öğrencilerin kayıt ve kabul işlemlerinden mezuniyetlerine kadar geçen süre içindeki tüm özlük işlemlerinin yürütüldüğü ve bu anlamda denetim görevi yaparak, ilgili birimlerle eşgüdüm içinde çalışıp hizmet veren bölüm öğrenci işleri daire başkanlığıdır. Yüzüncü Yıl Üniversitesi (2008) öğrenci işleri ile ilgili hazırladığı raporda üniversiteler bünyesinde kurulan bu başkanlıkların yukarıdaki görevler dışında öğrencilerle ilgili olarak;

- Öğrenci kayıtlarının yapılması,
- Gerekli duyuruların hazırlanıp, duyurulması
- Öğrenci belgesi düzenlenmesi,
- Çeşitli kurumlara ait burs belgelerinin incelenmesi ve onaylanması,
- Öğrenci kimliği verilmesi,
- Yatay ve dikey geçiş belgelerinin hazırlanması,
- Transkript verilmesi,
- Öğrenci istatistiklerinin yapılması,
- Öğrencilerin askerlik işlemlerinin takibi,
- Öğrencilerin Emekli Sandığı, Bağ-kur ve SSK ile ilgili işlemleri,
- Diplomalardan düzenlenmesi,
- Mezuniyet işlemleri,
- ÖSS, ALES müracaat formlarının onaylanması,
- Mezuniyet ile ilgili ilişik kesme işlemleri

gibi diğer işlemlerinde yapıldığını belirtmiştir.

Üniversiteler web sitelerinin kullanıcılarına bir yandan güzel imkânlar sunarken, bir yandan da kullanıcılar site içerisinde sayfalar arasında gezinim açısından, tasarım açısından ve güncellik açısından birtakım problemlerle karşılaşabilmektedirler. Patterson ve Alles (2009), kullanıcıların kullanılabilirlik düzeyi yüksek, önemli bilgi ve servislere erişimi kolay olan web sitelerini sunan üniversiteleri diğerlerine göre daha yeterli bulduğu ve tercihlerini yaparken bu kriterleri de göz önünde bulundurabileceklerini belirtmektedirler (Akt: Ateş ve Karacan, 2009). Ayrıca kullanıcılar gezinme ve tasarım problemleri yüzünden memnuniyet sorunları yaşayabilmektedirler. Kullanıcıların kullanılabilirlik düzeyi yüksek, bilgi ve servise erişimi daha kolay olan siteleri tercih ettikleri göz önünde bulundurulduğunda yaşanan sorunları en aza indirmek için bilimsel çalışmaların ışığında elde edilen bulguların önemi daha da artmaktadır (Özçelik ve diğerleri, 2006).

Kullanılabilirlik testi yapılmasındaki amaç; ortamı kullanıcı açısından değerlendirmek, kullanımı daha kolay ortam geliştirmek, kullanıcıların memnuniyet düzeyi arttırmak ve sistemi iyileştirmektir. Bu amaçlar doğrultusunda da ortamın kullanımında ortaya çıkan problemler tespit edilerek oluşturulacak olan tasarım kullanıma uygun hale getirilmeye çalışılır (Rubin, 1994). Ayrıca kullanılabilirlik testi ile kullanıcıların amaçlanan işleri etkili ve verimli bir şekilde yapıp yapmadığına da bakılır (Ersoy, 2006). Kullanılabilirlik çalışmasında süreç, istenen arayüzün belirlenen hedef kitlede belirlenen görevlerin yaptırılması ve bu süreçte kullanıcıdan verimlilik, etkililik ve memnuniyet değerlerinin alınması ve değerlendirilmesi şeklinde gerçekleştirilir (Alaçam ve Erson, 2008).

Kullanılabilirlik testi herhangi bir bilgi sisteminin bir kullanıcısının o sistemi ne kadar etkin, etkili ve tatminkâr kullandığını anlamak amacıyla kullanılan araştırma yöntemidir (Akıncı ve Çağiltay,2005). Kullanılabilirlik testi gerçek kullanıcılar ve gerçek görevler ile yapılan ve arayüzlerin değerlendirilmesinde kullanılan en yaygın ve en temel kullanılabilirlik mühendisliği metodudur (Kılıç ve Güngör, 2006). Nielsen (2003), web uygulamaları için kullanılabilirliğin büyük önem taşıdığını, çünkü eğer bir web sitesini kullanmak zor ise, bir web sitesi amaçlarını ve onunla yapılabilecekleri açıkça göstermiyorsa, bir web sitesi içinde kaybolunuyorsa, bir web sitesindeki bilgileri okumak zorsa ve bir web sitesi önemli sorulara cevap vermiyorsa insanların bu web sitesini kullanmayacağını ifade etmiştir (Özdemir ve diğ.,2007). Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin kayıt ve kabul işlerinden mezuniyete kadar geçen sürede tüm özlük işlemlerini çevrimiçi olarak yürüttükleri elektronik ortam olan HÜÖİDB web sitesinin, kullanıcıların bakış açısına göre kullanılabilirlik sorunlarının belirlenmesi, yaşanan sorunların ortaya çıkarılması, daha etkili, verimli ve kolay kullanılması için nelerin yapılabileceğini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen ve dört bölümden oluşan “Kullanılabilirlik Memnuniyet Formu” kullanılmıştır. Formda, birinci bölümde kullanıcılara bu çalışmanın niçin yapıldığı ve süreçte nasıl bir yol izleneceği ile ilgili bilgiler verilmiştir. İkinci bölümde öğrencilerin demografik özelliklerini, bu siteyi kullanım amaçlarını ve sıklıklarını, bilgisayar ve internet kullanım düzeylerini öğrenmeye yönelik sorular bulunmaktadır. Üçüncü bölüm katılımcıların gerçekleştireceği görevlerin listesinden oluşmaktadır. Dördüncü bölüm öğrencilerin görüşlerini almak için hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme sorularından oluşan bölümdür. Dördüncü bölümdeki görüşme soruları, öğrencilerin sitenin kullanılabilirliği ile ilgili görüşlerini ve önerilerini almaya yönelik dört tane sorudan oluşmaktadır.

Katılımcılar

Katılımcılar belirlenmeden önce, yapılan araştırmalar sonucunda HÜÖİDB web sitesinin en fazla lisans öğrencileri tarafından kullanıldığı belirlenmiştir ve katılımcı olarak Hacettepe Üniversitesinde eğitime devam etmekte olan lisans öğrencileri seçilmiştir. Katılımcılar seçilirken farklı fakültelerden ve farklı bölümlerden seçilmesine dikkat edilmiştir. Katılımcı bilgileri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo:1 Katılımcıların Bilgileri

Katılımcılar	Fakülte	Bölüm	Sınıf	Cinsiyet
Katılımcı-1	Eğitim	İngilizce Öğretmenliği	2.sınıf	Kız
Katılımcı-2	Eğitim	İngilizce Öğretmenliği	2.sınıf	Kız
Katılımcı-3	Eğitim	BÖTE	2.sınıf	Erkek
Katılımcı-4	Eğitim	BÖTE	3.sınıf	Erkek
Katılımcı-5	Mühendislik	Elektrik-Elektronik	1.sınıf	Erkek
Katılımcı-6	Eğitim	BÖTE	2.sınıf	Erkek
Katılımcı-7	Sağlık YO	Hemşirelik Y.O.	4.sınıf	Kız

Görev Tasarımı

İlk olarak Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının web sitesi incelenmiştir. Katılımcıların tamamlaması gereken görevler belirlenirken uzmanlar tarafından site üzerindeki her bir alt menüyle ve sitedeki duyurularla ilgili görevlerin seçilmesine dikkat edilmiştir. Ayrıca görevler seçilirken bunların otantik olmasına ve günlük kullanımları doğrultusunda seçilmesine özen gösterilmiştir. Bu çerçevede 10 tane görev belirlenmiştir. Belirlenen bu görevler Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo2: Görevler

Görev1	Öğrenci işleri ile iletişime geçmek için gerekli bilgileri bulunuz.
Görev2	2010 Bahar döneminde ders döneminin hangi tarihte başladığını bulunuz.
Görev3	2009-2010 öğretim yılı güz dönemi sonunda yabancı diller yüksekokulu tarafından yapılacak olan yabancı dil yeterlik sınavına girmek için gerekli olan dilekçe örneğini bilgisayarınıza indiriniz.
Görev4	Bir ders için puanı 67 olan öğrencinin harf notu ve katsayı karşılığını yönetmelikten bulunuz.
Görev5	Öğrenci işleri sayfasından online işlem yapmak için kullandığınız şifrenizi unuttuğunuzda yeni şifre başvurusunu nereden yapabileceğinizi bulunuz.
Görev6	Bu dönem toplam kaç kredi ders aldığınızı bulunuz.
Görev7	Duyuru arşivinde yer alan en eski duyurunun ilan tarihini bulunuz.
Görev8	Kimlik kartınızın kaybolması durumunda yenisini alabilmeniz için neler yapılması gerektiğini bulunuz.
Görev9	Üniversitemizin Beytepe Yerleşke haritasını açınız.
Görev10	Ders değerlendirme anketi sayfasını açınız.

Testin Uygulanışı

Uygulama aşamasına geçildiğinde görevlerin otantik ortamlarda yapılmasına dikkat edilmiştir. Katılımcılarla imkân dâhilinde, web sitesini kullandıkları ortamlarda çalışmalar yapılmıştır (Bölüm Laboratuvarları, evleri vb.). Ortamın uygun olmadığı durumlarda ise, araştırmacılar tarafından kullanıcıya uygun olan bir ortam seçilmiştir. Kullanıcıların ses ve ekran kayıtlarını kaydedebilmek için Captivate programı uygulama yapılan ve donanımsal olarak yeterli olan bilgisayarlara kurulmuştur. Kurulamayanların ise ses kaydını alabilmeleri için gerekli yazılım ve donanımları kontrol edilmiştir.

Süreç izin belgesinin okunmasıyla başlamıştır. Kullanıcılara çalışmanın amacı ve içeriği hakkında bilgi verilmiş, onlardan elde edilen bilgilerin ve ses kayıtlarının kullanılabilmesi için izin istenmiştir. Daha sonra katılımcılar kendilerine dağıtılan Demografik Bilgi formunu doldurmuştur. Bu işlemin ardından katılımcılara, araştırmacılar tarafından hazırlanan görevlerinin yazılı olduğu bir kâğıt verilmiştir. Ayrıca her bir görev uygulamayı yapan araştırmacı tarafından kullanıcıya sesli olarak okunmuştur. Kullanıcılar görevi tamamlamada zorluk çektiklerinde ya da diğer soruya geçmek istediklerinden bunu belirtmeleri istenmiş ve tüm görevleri sırasıyla gerçekleştirmek için ses kaydıyla birlikte görevlere başlanmıştır. Bu süreçte katılımcılardan sesli düşünceleri ve adım adım neyi yaptıklarını söylemeleri istenmiştir. Bunu unutan kullanıcılara sesli düşünceleri gerektiği süreç içinde hatırlatılmıştır. Sadece katılımcıların ses kayıtları alınmakla kalmamış, araştırmacılar katılımcıların davranışlarını, yorumlarını ellerindeki gözlem formuna kaydetmişlerdir. Görevlerin tamamlanmasının ardından görüşme sorularına geçilmiştir. Bu sorular yarı yapılandırılmış şekilde sorulmuş olup; görsel tasarım, gezinim, güncellik ve genel değerlendirme ile ilgilidir.

BULGULAR

Uygulama Bulguları

Katılımcılara başlangıçta bilgisayar ve internet kullanım tecrübeleri ve günlük bilgisayar ve internet kullanım düzeyleri ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Buna göre çalışma grubunu oluşturan katılımcıların büyük çoğunluğu 4-6 yıldır bilgisayar ve internet kullanma tecrübesine sahip olduklarını, BÖTE ve Elektrik-Elektronik bölümlerinde okuyan öğrencilerin ise 7 yıldan daha uzun süredir tecrübeli olduklarını

belirtmişlerdir. Günlük bilgisayar ve internet kullanım saatlerini ise BÖTE öğrencileri, bölümleri gereği 4-6 saat, diğer bölümlerin öğrencileri ise 2-4 saat olarak belirtmişlerdir. Sonuç olarak, araştırmanın çalışma grubunu oluşturan katılımcılar, bilgisayar ve internet kullanım tecrübesine sahip; ayrıca her gün muhakkak bilgisayar ve internet kullanan bireylerdir.

Daha sonra öğrencilere HÜÖİDB web sitesini kullanıp kullanmadıkları, kullanıyorlar ise ne sıklıkla, ne zaman ve ne amaçla kullandıkları ile ilgili sorular içeren görüşmeler yapılmıştır. Öğrencilerle yapılan görüşmeler sonucunda tüm öğrencilerin Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı web sitesini kullandıkları ortaya çıkmıştır. Öğrenciler bu siteyi en çok dönem başı ve dönem sonlarında kullandıklarını, dönem içinde pek kullanmadıklarını ifade etmişlerdir. Dönem başında öğrencilerin tamamı ders kaydı için, bazıları haftası geldiğinde ders ekleme ve silme için, bazıları ise ek olarak dönem başı duyuruları için siteyi kullandıklarını söylemişlerdir. Öğrencilerden bir tanesi de harcımın yatıp yatmadığını öğrenmek için siteyi kullandığını ifade etmiştir. Dönem sonunda ise öğrencilerin tamamı doldurmaları zorunlu olan ders değerlendirme anketini doldurmak ve notlarını kontrol etmek için siteyi kullandıklarını belirtmişlerdir. Dönem içinde siteyi kullandığını ifade eden bazı öğrenciler sadece notlarına bakmak için giriş yaptıklarını söylemişlerdir. Ek olarak sınav tarihlerini öğrenmek için de siteye giriş yaptığını ifade eden bir öğrenci bulunmaktadır. Sadece bir öğrenci dönem içinde 15-20 günde bir siteye girip güncel duyuruları takip ettiğini dile getirmiştir. Sonuç olarak, öğrenci işleri daire başkanlığı web sitesi dönem başı ve dönem sonunda yoğun bir şekilde kullanılırken, dönem için pek kullanılmamaktadır. Bunun nedeni öğrenciler dönem başı ve dönem sonunda zorunluluk ve ihtiyaçtan dolayı siteyi kullanmak durumunda kalırken, dönem içinde siteyi kullanmak için ne zorunluluk ne de ihtiyaç hissetmektedirler.

Görev süreleri ile ilgili olan Tablo 3 incelendiğinde öğrencilerin en çok zaman harcadıkları görevin ortalama 87 saniye ile kimlik kartlarının kaybolması durumu ile ilgili olan sekizinci görev olduğu anlaşılmaktadır. Sekizinci görevi 74 saniye ortalaması ile yönetmelik ile ilgili olan dördüncü görev, 61 saniye ortalaması ile akademik takvim ile ilgili olan ikinci görev izlemektedir. Öğrencilerin en az zaman harcadığı görev 25 saniye ortalaması ile şifre ile ilgili olan beşinci görev olmuştur. Bu görevi 45 saniye ortalaması ile duyurularla ilgili olan beşinci görev takip etmektedir. Tablo 3'te dikkat çeken nokta hemen bütün görevlerin ranjlarının yüksek olmasıdır. Bunun nedeni öğrencilerin deneme yanılma yoluyla görevi gerçekleştirdikleri, web sitesini kullanan öğrencilerin görev için daha az zaman ayırmaları, web sitesini kullanmayan öğrencilerin ise sayfaya aşına olmadıkları için fazla zaman ayırdıkları söylenebilir.

Tablo 3: Görev Süreleri (Saniye)

	Ranj	Minimum	Maksimum	Ortalama	Standart Sapma
Görev1	76	20	96	56	27,22
Görev2	68	26	94	61	22,40
Görev3	106	12	118	58	34,07
Görev4	108	27	135	74	39,09
Görev5	28	17	45	25	10,48
Görev6	95	28	123	56	32,22
Görev7	81	17	98	45	33,22
Görev8	71	47	118	87	28,99
Görev9	56	26	82	56	21,63
Görev10	74	23	97	52	26,85

Tablo 4'te ise görevlere ait başarı durumları ve başarı oranları verilmiştir. Tablo4'e bakıldığında üçüncü, dördüncü, yedinci, dokuzuncu ve onuncu görevlerin bütün katılımcılar tarafından başarılı bir şekilde tamamlandığı görülmektedir. Ayrıca beşinci görev de altı öğrenci tarafından yerine getirilerek büyük başarı oranı ile tamamlanan görevler arasında yer almıştır. Diğer taraftan en az başarı gösterilen görev bir öğrenci başarısı ile birinci görevdir. Ayrıca birinci görev için en çok kısmen başarı gösterilen görev de diyebiliriz. Birinci görevde beş öğrenci görevin bir parçasını gerçekleştirerek kısmen başarılı olmuşlardır. Birinci görevin ardından %29 başarı oranı ile en başarısız olunan görev sekizinci görevdir.

Tablo 4: Görev Başarı Durumları

	Sonuç			
	Başarılı	Başarısız	Kısmen Başarılı	Başarı Oranı(%)
Görev1	1	1	5	14
Görev2	5	-	2	71
Görev3	7	-	-	100
Görev4	7	-	-	100
Görev5	6	1	-	85
Görev6	5	2	-	71
Görev7	7	-	-	100
Görev8	2	5	-	29
Görev9	7	-	-	100
Görev10	7	-	-	100

Görüşme Bulguları

Görevlerle ilgili uygulama yapıldıktan sonra, katılımcılarla görüşme formunda yer alan sorular doğrultusunda görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara ilk olarak, "Sitenin görsel tasarımını nasıl buldunuz?" sorusunu yönelttiğimizde genel olarak, verilen cevapları olumlu görüşler ve olumsuz görüşler olmak üzere iki kategoride inceleyebiliriz. Bu soruya verilen cevaplar incelendiğinde, sitenin görsel tasarımının sade ve yeterli olduğu, yazı tipinin okunaklı ve anlaşılır olduğu fakat biraz daha büyük olsa daha iyi olabileceği ve renklerin çok uyumlu olduğu katılımcılar tarafından belirtilmiştir. Katılımcıların en çok sıkıntıya düştükleri ve olumsuz görüş belirttikleri konu ise, yazıların çok iç içe olmasıydı. Konu başlıkları, daha büyük ve daha belirgin yapılsa görsel tasarım açısından sitenin daha çok göze hitap edeceği belirtilmiştir. Ayrıca sağ üst köşede sürekli akan yazı, kullanıcıların dikkatini dağıtmış ve bu durumdan rahatsız olmuşlardır.

Genel olarak katılımcılar, sitenin tasarımını kullanışlı ve uygun bulsalar da, yazıların çok fazla alt alta olmasından, menülerin yeterince belirginleştirilmemesinden ve bilgilerin ayrıntılı başlıklar halinde verilmemesinden şikâyetçi olmuşlardır.

Katılımcılara "Sitede aradıklarınızı kolaylıkla bulabildiniz mi? En çok nerelerde sıkıntı yaşadınız?" sorusunu yönelttiğimizde genelde verilen cevaplar kolaylıkla bulabildim ve birazcık zorlandım şeklinde iki kategoride toplanabilir. Verilen cevaplar incelendiğinde kullanıcıların 5 tanesi görevleri gerçekleştirirken zorlanmadıklarını, 2 tanesi ise biraz zorlandığını belirtmişlerdir. Sitede zorlandığını belirten kullanıcılar, genellikle yapamadıkları görevleri belirterek zorlanmalarını, istenilen görevi yerine getirememelerine bağlamışlardır. Katılımcılar en çok sıkıntı yaşadıkları yerleri ise, kimlik kartının kaybolması, yerleşke haritasının bulunması ve iletişim bilgilerinin bulunması görevleri olarak belirtmişlerdir. Bu durum görev başarı çizelgesindeki bilgilerle de örtüşmektedir. Ayrıca katılımcılar, devamlı kullandıkları bilgilere ulaşmakta zorlanmadıklarını, kullanmadıkları bilgilerde ise zorlandıklarını ifade etmişlerdir.

Katılımcılara, “**Sitedeki bilgilerin güncelliği ile ilgili ne düşünüyorsunuz?**” sorusunu yönelttiğimizde bütün katılımcılar sitenin oldukça güncel olduğunu, duyuruların çok yakın tarihlere ait olduğunu ve sitenin güncellik ile ilgili herhangi bir problemi olmadığını belirtmişlerdir. Ayrıca kullanıcılar, siteye her girdiklerinde mutlaka güncel bilgilerin sitede yer aldığını, bu açıdan siteden çok memnun olduklarını ve sitenin güncellik açısından ihtiyaçlarını karşıladıklarını belirtmişlerdir.

Katılımcılara, web sitesinde yapılabilecek değişikliklerle ilgili fikirlerini öğrenebilmek amacıyla “**Sitenin daha iyi olabilmesi için neler değiştirilebilir?**” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların genel olarak odaklandıkları sorunun sitenin görsel tasarımı, gezinimi ve içeriği olduğu görülmektedir. Sitenin çok dağınık ve düzensiz olması, duyuruların bütün siteyi kaplaması, yukarıdaki başlığın gereksiz kalınlıkta olması, sitenin çok uzun olduğu ve bu yüzden bir bilgi ararken sürekli aşağı-yukarı gitmek zorunda kalındığı, menülerin bir kısmının aşağıda, bir kısmının yukarıda ve bir kısmının ise sağda olması gibi sorunlar kullanıcılar tarafından belirtilen sorunlardır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

HÜÖİDB web sitesinin kullanılabilirlik analizinin sonuçları incelendiğinde, gerek yapılan görevlerde gerekse görüşmeler sonucunda, katılımcıların ana sayfadaki menülerin kullanımı konusunda sorun yaşadıkları görülmüştür.

Katılımcıların görevleri gerçekleştirme süreçleri ve yapılan görüşmeler incelendiği zaman sitenin tasarımıyla ilgili sorunlar yaşadıkları açıktır. Kendileri için düzenlenen bu sayfada aradıkları bilgiyi bulmakta güçlük çektikleri, menüler arasında kayboldukları, menülerin alt menülerini tasarım hatalarından dolayı deneme yanılma yoluyla, uzun uğraşlar sonunda buldukları görülmüştür. Sayfanın tasarımında genel web sitesi tasarım standartlarından farklı olarak menünün üst ve solda olması yerine; sayfanın üst, sağ ve en altında bulunması öğrencilerin kullanımını etkilemektedir. İlk başta gözleri ile menüleri uzun süre arayan öğrenciler aradıklarını bulamamaları durumunda sayfanın altına yönelmişler ve işlemlerini oradan gerçekleştirmişlerdir. Bu durum öğrenci işleri ana sayfasının tasarım hatalarından ve eksiklerinden kaynaklanmaktadır. Bununla ilgili olarak sayfanın başındaki menüler ve başlıkları yeniden düzenlenebilir. Bunun için menülerinin üstüne gelindiği zaman kullanıcıların en çok tercih ettiği menülerin açık haline ulaşılması sağlanabilir. Böylece öğrencilerin menülerin karmaşasından kurtulması, deneme yanılma yolu ile gereksiz zaman harcamalarının önüne geçilmesi sağlanmış olacaktır. Ayrıca bu düzenleme ile menülerin açık haline sayfanın alt tarafında yer verilmesine gerek kalmayacaktır.

İlgili bağlantıların sayfanın farklı yerlerinde verilmesi de aranan bağlantının bulunmasında sıkıntılar yaratmıştır. Bununla ilgili olarak tüm ilgili linklerin bir arada bulunması ve sayfanın görülebilir kısımlarında kullanılmasının yaşanılan sorunu azaltacağı düşünülmektedir.

Kullanıcıların görüşleri ve yorumları ile ilgili bir değerlendirme yapıldığında, genel olarak sistemde gezinim rahat gibi görünse de, sayfanın çok uzun olması, menülerin farklı yerlerde bulunması ve bilgilerin dağınık bir şekilde yapılandırılması kullanıcılar açısından, görevleri tamamlarken sıkıntı yaratmıştır. Bu bağlamda sitenin yerleşimi tekrar gözden geçirilmeli ve menüler tekrar düzenlenmelidir.

Bu düzenlemeler yapılırken sayfada aynı anda pek çok bilginin verilmesinin de önüne geçilebilir. Çünkü öğrenciler yapılan görüşmelerde yazıların çok alt alta ve karmaşık olmasından şikâyetçi olmuştur. Ayrıca menülerin yeteri kadar belirgin ve dikkat çekici olmadığını dile getirmişlerdir. Bununla ilgili olarak hazırlanan başlıklar daha rahat ve ayırt edilebilir bir fontta ve renkte hazırlanır; duyurular anasayfa yerine ilgili linkte toplanarak düzenlenirse, öğrencilerin yaşadıkları bu sorunların da önüne geçilebileceği düşünülmektedir.

İçerik ve bilginin güncelliği açısından sorun yaşanmayan sitenin görsel tasarım ve gezinim açısından tekrardan gözden geçirilip; belirlenen sorunlar doğrultusunda düzenlemelerin yapılması web sitesinin kullanılabilirliğini arttıracaktır.

KAYNAKÇA

- Alaçam, Ö., Erson, F. (2008). "ODTÜ BİDB Kullanıcı Eğitimleri Web Sayfası". *Akademik Bilişim 2008*, Çanakkale.
- Akinci, D. ve Çağiltay K. (2005). “E-devlet Web Sitelerini Kullanmak ya da Kullanmamak: Vatandaş Açısından Kullanılabilirlik Sorunları Ve Öneriler”, *TBD 21. Ulusal Bilişim Kurultayı*, Ankara.
- Ateş, V., Karacan, H. (2009). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Web Sitesi Kullanılabilirlik Analizi. *Bilişim Teknolojileri Dergisi 2(2)*, 33-38.
- Ersoy, H. (2004). Bir Çevrimiçi Öğrenim Destek Sisteminin Kullanılabilirlik Testi: Planlama, Uygulama, Değerlendirme. *The Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET 3(1)*, 75-82.
- Kılıç, E., Güngör, Z. (2006). Kütüphane web sitelerinin kullanılabilirliği: Bir uygulama çalışması. *Gazi Üniversitesi Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi Dergisi 21(4)*, 781-789.
- Özçelik, E., Kurşun, E., Çağiltay, K. (2006) Göz hareketlerini izleme yöntemiyle üniversite web sayfalarının incelenmesi. *Akademik Bilişim 2006 Bildiriler Kitapçığı*, Denizli.
- Özdemir, S., Atasoy, B., Somyürek, S. (2007) Bilimsel Dergilerin İş Süreçleri Yönetimini Gerçekleştiren Bir Yazılımın Kullanılabilirlik Araştırması: Türkiye’deki İlk Örneğin İncelenmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(2) 2,57-80.
- Rubin, J. (1994). *The Handbook of Usability Testing: How to Plan, Design, and Conduct Effective Tests*. John Wiley. New York.
- Yüzüncü Yıl Üniversitesi (2008). *Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının Temel Amaçları, Çalışma Esasları ve İlkeleri*. kutuphane.yyu.edu.tr/rapor/pdf/1019.pdf adresinden 05 Ocak 2010 tarihinde alınmıştır.